

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 23 september

MEDITATIE

Verzoening gevonden

Dit woord is gesproken door Elihu. Zijn naam betekent: 'Deze is onze God'. Daar hij de jongste was van Jobs vrienden, had hij het langste gezegen. Uiteindelijk werd zijn mond als het ware opengebroken.

Toen hij zag dat er geen antwoord was in de mond van de drie vrienden ontstak zijn toorn. Hij moet spreken, 'opdat hij voor zich lucht krijgje'. Elihu zegt met het oog op de grote ellende van Job: 'God is meerder dan de mens'. 'Hij antwoordt niet van al Zijn daden'. Hij legt aan ons mensen geen rekenschap af. Toch is er wel iets te zeggen van het doel van al deze onbegrepen wegen. Het spreken des Heeren door onder andere dromen, gezichten, ziekten en het spreken Zijner dienaren heeft ten doel: 'dat Hij zijn ziel van het verderf afhoudt'. Het zijn roepstemmen der bekering! Elihu wijst in dit verband op het grote voorrecht als het daartoe leiden mag. Daartoe is wel nodig dat zich Eén bij zulk een mens voegt. Wij zijn gewoon om in tijden van tegenspoed hulp te zoeken bij mensen: bij een dokter, bij een ambtsdrager of

Is er dan bij hem een gezant, een uitlegger, een uit duizend, om den mens zijn rechten plicht te verkondigen; Zo zal Hij hem genadig zijn, en zeggen: Verlos hem, dat hij in het verderf niet nederdale, Ik heb verzoening gevonden.

Job 33: 23 en 24

bij een vriend. Natuurlijk mag dit wel, maar Elihu ziet dat er meer nodig is om een mens werkelijk te behouden. *Is er dan bij hem een gezant, een uitlegger, één uit duizend.* Bij hem, namelijk bij degene wiens ziel nadert ten verderf. Bij hem wiens leven nadert tot de dingen die doden. Bij hem, die ten dode is opgeschreven. Bij hem, 'die het brood zelf verfoeit, en zijn ziel de begeerlijke spijs'. Waar zijn zulken werkelijk mee gebaat? Dat Christus bij hen is. Elihu noemt de Verlosser hier met drie namen:

Een gezant. Het oorspronkelijke woord betekent bode. Sommigen denken hier aan een profeet of een leraar. Dit is immers ook een bode van God. Anderen denken hier aan een engel. Uit hetgeen op deze woorden volgt willen wij echter die verklaarders volgen, die hier denken aan de Messias. Hij is een Gezant bij uitnemendheid. Wordt Christus niet de Engel des Verbonds genoemd? Is deze Gezant reeds bij u?

Een uitlegger. Het oorspronkelijke woord betekent Middelaar. Denk aan een taalman, die tussen twee partijen staat die elkaar niet kunnen verstaan. Zonder tolk kunnen beiden niet bij elkaar komen. Welk een uitnemende naam voor de Messias. Hij is de Opperste Wijsheid Zelf. Deze Uitlegger heeft in de verborgen raad Gods gestaan. Is deze Uitlegger reeds bij u?

Eén uit duizend. Dit is iemand die zijns gelijke niet heeft. Iemand die boven allen is. Men zou zo een uit duizend herkennen. Welk een gepaste naam voor de Messias. De Bruid zegt van Hem dat Hij de Banier draagt boven tien duizend. Is deze Enige reeds bij U? Drukwegen wijzen ons op de noodzaak van Zijn aanwezigheid in ons hart en leven. Alleen in Hem ligt behoud en zaligheid.

Om de mens zijn rechten plicht te verkondigen. Deze Gezant verkondigt de mens zijn plicht. De kanttekenaar zegt hiervan: 'd.i. wat hij behoort te doen, en te laten om God te behagen'. Niet dat de mens door doen en laten nog iets zou kunnen verdienen. Dan zou er straks niet kunnen staan: 'Zo zal Hij hem genadig zijn'. Genade sluit verdienste uit. De profetische bediening van Christus is echter nodig om Gods wil te leren verstaan. Als Profeet leert Hij de Zijnen de verborgen raad en wil van God van onze verlossing. Hij leert wat de zondaar zich heeft waardig gemaakt en hoe Gods recht weer bevredigd kan worden. Als Deze Gezant bij de zondaar is, blijven drukwegen niet zonder uitwerking. Dan komt de zondaar in wegen van tegenspoed op de plaats waar God hem hebben wil. Dan leidt de slaande hand des Heeren tot bekering.

Inhoud

88e jaargang

Nr. 51

- 1 Verzoening gevonden
- 2 De praktijk der heiligmaking (2)
- 3 De Naam: Bijbelstudie over de namen van de Middelaar (37)
- 4 Zorg voor jongeren (2)
- 5 Even maar... (4)
- 6 Psychische nood in de gemeente (2)
- 7 Al wat Hij ooit beloofd heeft... (6)
- 9 Boekennieuws
- 10 Kerknieuws
- 10 Berichten
- 11 Kerkdiensten

Zo zal Hij hem genadig zijn. Indien er nu zulk Een bij u is, zal God genadig zijn. Niet om uwentwil, maar om Zijnentwil. In Hem kan de zondaar ontslagen worden van hetgeen hij zich heeft waardig gemaakt, zonder dat God van Zijn recht afstand behoeft te doen. Welk een blijde boodschap voor een ter dood veroordeelde: genadig zijn! Voor hem van wie we lezen: 'En zijn ziel nadert ten verderve, en zijn leven tot de dingen die doden'. Genadig zijn om de verdienste van Christus.

En zeggen: Verlos hem, dat hij in het verderf niet nederdale. Krachtens het verband van de tekst ziet dit in de eerste plaats op een tijdelijke verlossing uit de banden van de dood. In plaats van in het graf te dalen, 'zal zijn vlees frisser worden dan het was in de jeugd; hij zal tot de dagen zijner jonkheid wederkeren'. Toch is dat niet het grootste. De zondaar bij wie deze Gezant aanwezig is zal ook ontslagen worden van het eeuwig verderf. Hiskia heeft deze dubbele weldaad mogen ervaren. 'Zie, in vrede is mij de bitterheid bitter geweest; maar Gij hebt mijn ziel liefelijk omhelsd, dat zij in de groeve der vertering niet kwame; want Gij hebt al mijn zonden achter Uw rug geworpen'.

Ik heb verzoening gevonden. We mogen het ook zo lezen: 'Ik heb de losprijs gekregen'. Bij God is geen verzoening zonder voldoening. Er moet genoegdoening geschieden. Vindt God deze in ons leven? Deze verzoening is nooit

te vinden bij de zondaar zelf. Hij kan die prijs der ziele dat rantsoen, aan God in tijd nog eeuwigheid voldoen. Die losprijs vindt de Vader wel in het priesterlijk werk van Zijn Zoon. Alleen

de gerechtigheid van Christus redt van de dood. Is deze Gezant, Uitlegger, Eén uit duizend bij u?

Nunspeet,

ds. A. Schot

2

De praktijk der heiligmaking

In de Hoofdsom van de geloofsleer schrijft Thomas Watson dat er zaken zijn die op heiligmaking lijken, maar die het toch niet zijn. Hij noemt vijf nagemaakte vormen van heiligmaking. Tot zelfonderzoek.

Watson noemt: zedelijke deugd ('men is matig, rechtvaardig en heeft een eerlijk voorkomen'), bijgelovige vroomheid ('het hart is er totaal niet bij'), huichelarij ('hebbende een gedaante van godzaligheid, maar die de kracht derzelve verloochend hebben'), weerhoudende genade ('de zonde nalaten, maar niet haten; de hond heeft wel zin in het bot, maar hij is bang voor de knuppel') en algemene genade ('een oppervlakkig, voorbijgaand werk van de Geest, maar het mondt niet uit in bekering; men krijgt overtuigingen maar raakt ze weer kwijt').

Alle eeuwen door is heiligmaking dik-

wijls verwacht met werkeiligheid.

Werkheiligheid is de wettische vroomheid van de farizeeër. Ook de heiligheid van het kloosterleven uit de voor-reformatische tijd met waken en vasten, komt voort uit de verwarring van rechtvaardigmaking en heiligmaking in de roomse leer. Een wettisch mens verstaat de Wet niet! We kennen waarschijnlijk nog wel de overeenkomsten en de verschillen tussen rechtvaardigmaking en heiligmaking. Deze twee weldaden zijn wel onderscheiden, maar niet te scheiden.

Thomas Watson

De Reformatie

Hier vinden we niet alleen de leer van

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Wvd. hoofdredacteur:

ds. G.J. van Aalst

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:

ds. G.J. van Aalst, Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteur: ds. C. Neele

Meditaties aan:

ds. C. Neele, Hyacinthenstraat 1, 2161 XN Lisse,
tel. 0252-413800, fax 0252-420471
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd:

Uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:

Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten, postbus 608, 3440 AP Woerden, tel. 0348-489900, fax 0348-483599, e-mail: kbgg@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:

Drukkerij Verloop, postbus 33, 2950 AA Alblisserdam
tel. 078-6912899, fax 078-6919536
e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties € 0,70 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen **uiterlijk donderdag** in het bezit van de drukker te zijn.
Rouwadvertenties **uiterlijk maandagmorgen 9 uur.**

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten, postbus 608, 3440 AP Woerden, tel. 0348-489900, fax 0348-483599, e-mail: kbgg@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:

Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 11,50 per halfjaar (te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 23,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 110,-; USA \$ 110,-.

Correspondentie-adres Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker, 1233 Leffingwell Av, N.E., Grand Rapids, Michigan, U.S.A. 49505.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

Bijbelstudie over de namen van de Middelaar

PRIESTER
RAAD

RANTSOEN

SCHEPPER

SILO

Die Zichzelven gegeven heeft tot een rantsoen voor allen.

1 Timotheus 2:6

de rechtvaardiging door het geloof in Christus helder gebracht. Ook de evangelische heiligmaking krijgt een grote plaats.

In onze Belijdenisgeschriften klinkt de reformatorische visie op heiligmaking helder door. De Nederlandse Geloofsbelijdenis spreekt in artikel 24 *van de heiligmaking des mensen en de goede werken*. Dit artikel belijdt: 'Wij geloven dat dit waarachtig geloof in de mens gewrocht zijnde door het gehoor van het Woord Gods en de werking van de Heilige Geest, hem wederbaart en maakt tot een nieuwe mens, en doet hem leven en maakt hem vrij van de slavernij der zonde. Daarom is het zover vandaar dat dit rechtvaardigmakend geloof de mensen doen verkouden in een vroom en heilig leven'.

In de Heidelbergse Catechismus, Zondag 32, wordt beleden: 'dat Christus, nadat Hij ons met Zijn bloed gekocht en vrijgemaakt heeft, ons ook door Zijn Heilige Geest tot Zijn evenbeeld vernieuwt, opdat wij ons met ons ganse leven Gode dankbaar voor Zijn weldaden bewijzen en Hij door ons geprezen worde'.

Ook de Dordtse Leerregels onderwijzen ons over de heiligmaking, vooral in het vijfde hoofdstuk van de volharding der heiligen. 'Die God naar Zijn voornemen tot de gemeenschap van Zijn Zoon, onze Heere Jezus Christus, roept en door de Heilige Geest wederbaart, die verlost Hij wel van de heerschappij der zonde, doch Hij verlost hen in dit leven niet ganse-lijk van het vlees en het lichaam der zonde. Hieruit spruiten de dagelijkse zonden der zwakheid en ook aan de allerbeste werken der heiligen kleven gebreken. Hetwelk hun gestadige oorzaak geeft om zich voor God te verootmoedigen, hun toevlucht tot de gekruisigden Christus te nemen, het vlees hoe langer hoe meer door de Geest des gebeds en heilige oefeningen der godvruchtigheid te doden en naar het eindperk der volmaaktheid te zuchten, totdat zij van dit lichaam des doods ontbonden zijnde, met het Lam in de hemelen zullen regeren.

Calvijn schrijft in zijn *Institutie* over het christelijke leven. Met name in deel III, 9 en 10. De hoofdsom van het christelijke leven is *de verlooening van onszelf*. De heiliging krijgt bij Calvijn concreet gestalte. Zij staat onder het gezichtspunt van de eer van God en wordt voltrokken in de vreze des Heeren. De verachting van dit aardse leven is voorwaarde voor de overdenking van het toekomstige leven.

In onze tekst spreekt Paulus over de Middelaar. De zin begint al in het vorige vers. We lezen daar: Want er is één God, er is ook één Middelaar Gods en der mensen, de Mens Christus Jezus. Van Hem wordt hier vervolgens gezegd: 'Die Zichzelven gegeven heeft tot een rantsoen voor allen'.

Christus gaf een rantsoen. Het oorspronkelijke woord voor rantsoen heeft de betekenis van 'losprijs'. Het gaat bij een losprijs om het betalen van een prijs in ruil voor de vrijlating van iets of iemand. Wij zijn dus niet vrij. Christus is in Johannes 8 in gesprek met de Joden. Zij gevoelen zich geheel vrij. Zij zeggen: 'Wij zijn Abrahams zaad, en hebben nooit iemand gediend'. Maar Christus houdt hen voor dat zij dienstknechten der zonden zijn. Zij moeten vrijgemaakt worden door Hem. 'Indien dan de Zoon u zal vrijgemaakt hebben, zo zult gij waarlijk vrij zijn'. Er moet een losprijs betaald worden, anders blijven we het eigendom van de satan. Dat rantsoen wordt niet betaald aan de duivel, maar aan de Vader. Op die wijze verliest de duivel zijn recht.

Christus gaf niet alleen een rantsoen. Maar Hij is het Rantsoen! Daarom mogen wij dit woord ook tot Zijn Namen van de Middelaar rekenen, al staat het hier niet als een eigennaam. Het rantsoen was hoog. De bezoldiging der zonden is de dood. Het kostte Hem het leven. Wie zou zo'n hoge prijs willen betalen? Dit rantsoen heeft Hij vrijwillig gegeven.

En dat voor wie? In het Griekse voorvoegsel dat hier bij het woordje losprijs wordt gebruikt, ligt de betekenis 'in de plaats van'. Hij betaalde het rantsoen voor goddelozen. 'Want nauwelijks zal iemand voor een rechtvaardige sterven; want voor den goede zal mogelijk iemand ook bestaan te sterven. Maar God bevestigt Zijn liefde jegens ons, dat Christus voor ons gestorven is, als wij nog zondaars waren' (Rom. 5: 7 en 8). Hoe is het mogelijk dat Hij voor zulken het Rantsoen wilde zijn? Daar is maar één antwoord op: de liefde. De liefde tot Zijn Vader en de liefde tot Zijn volk. Alleen de liefde is tot zulk een offer in staat.

Nu is de grote vraag: 'is voor u en mij het rantsoen betaald?' Velen zijn hier zo gauw klaar. Zij wijzen op onze tekst en zeggen: 'Hij betaalde het rantsoen voor allen, dus ook voor mij'. Maar zij vergeten dat het woordje 'allen' in de Bijbel lang niet altijd de betekenis heeft van 'alle mensen, hoofd voor hoofd'. Christus is de Borg van het genadeverbond. Hij gaf het rantsoen niet voor de ganse mensheid, maar Hij vertegenwoordigde de Zijnen. Die allen en die alleen. Dat zijn degenen die hier gaan inleven:

*'Hij kan dien prijs der ziele, dat rantsoen,
Aan God in tijd noch eeuwigheid voldoen.'*

Zalig worden wordt voor hen niet moeilijk, maar totaal onmogelijk. Wie zal het wonder uitdrukken als zij in de oefening des geloofs op Golgotha's kruisheuvel worden gebracht waar geklonken heeft: 'het is volbracht'.

ds. A. Schot

Calvijn is zeer radicaal: Immers tussen deze twee is geen middenweg: of de aarde moet ons waardeloos worden of zij moet ons in ongebreidelde liefde tot zich vasthouden. Niemand heeft vorderingen gemaakt in de levensschool van Christus dan hij, die de dag zijns doods en der laatste opstanding met vreugde verwacht. Dr. J. Douma en dr. W. H. Velema wijzen er (in "Ethiek en pelgrimage") op dat we de visie van Calvijn moeten plaatsen binnen de beelden van pelgrimage en wachtpost! Pelgrimage: wij gaan iets beters tegemoet. Wachtpost: we hebben hier nog onze taak. 'Indien wij alleen door dit aardrijk moeten doortrekken, zo moeten wij zonder twijfel de goederen van de wereld tot dat doel gebruiken, dat ze onze loop veel meer bevorderen, dan ophouden' (Inst.III,10). Ik denk in dit verband aan de uitspraak van die godvrezende klompenmaker uit de vorige eeuw. Op de vraag wat hij deed, was zijn antwoord: 'Ik reis naar het hemelse Jeruzalem en onderweg maak ik klompen'.

De Nadere Reformatie

De Nadere Reformatie heeft sterk de nadruk gelegd op de praktijk der godzaligheid of de levensheiliging. Hier zijn waardevolle lessen te leren tot aansporing, ook voor vandaag. Wilhelmus à Brakel schrijft in zijn *Redelijke Godsdienst* over de heiligmaking. 'Zij openbaart zich in deze zaken: hoe een gelovige nader bij God is en meer verzekerd wordt van zijn rechtvaardigmaking, hoe de begeerten naar een zuivere gestalte des harten, naar de vertoning van het beeld Gods, naar nederigheid, wijsheid, goedardigheid en tedere wandel, in alles sterker en levendiger worden; hij kent en bemint geen heiligheid, dan die vloeit uit de verzoende betrekking met God en daardoor uit liefde tot en de vreeze voor God. Zij vertoont zich in de haat en weerzin van het zondig hart, in de angst en vrees voor te zondigen, in de smart, als hij gezondigd heeft, in de onrust van het gemoed, totdat men wederom afgewassen is in Christus' bloed'.

Thema's die voor ons actueel zijn en uitgebreid aan de orde bij Jacobus Koelman, Willem Teellinck en vele anderen. Ik noem in dit verband kort de volgende zaken.

1. *Soberheid en matigheid* als kenmerk van het christenleven. Een slordige, zondige levenswandel maakt dat de gemeenschap met de Heere wordt gemist.

2. Nadruk op *de heiliging van Gods dag*. Heiligen betekent dan vooral het bezig zijn in de dingen van het Koninkrijk Gods. Het verwonderen over en verheerlijken van Gods grote werken. Het verzuimen van de genademiddelen geeft een verachtering in het genadeleven.

3. Grote waarde van *de huishoudingsdienst*. In zijn boek "Buren-kout" onderstreept Teellinck de grote waarde van de gesprekken over het Woord, Bijbelstudie en huiscatechisatie. Ook

onderstreept hij de waarde van de preekbespreking in het gezin.

4. Heiliging en *het kruisdragen*. Thomas Watson zegt: 'Het kruis is de gouden ladder, waarlangs wij naar de hemel omhoog klimmen. Een christen kan zijn leven verliezen, maar niet zijn vergelding. Hij kan zijn hoofd kwijtraken, maar niet zijn kroon'.

(Wordt vervolgd)

Werkendam,

ds. M. Karens

2

Zorg voor jongeren

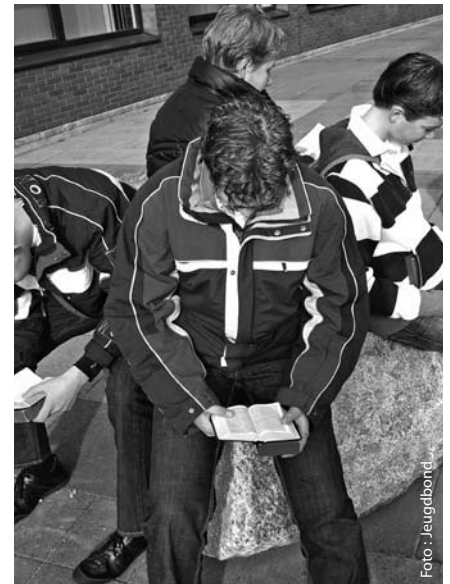
Bijbel lezen gaat niet vanzelf

De Bijbel is het Woord van God. Zo iets klinkt in De Saambinder als vanzelfsprekend. Maar heeft u uzelf wel eens afgevraagd of uw kind of catechisant dat ook zo vanzelfsprekend vindt? En wat betekent het eigenlijk dat wij het feit dat de Bijbel Gods Woord is, zo gemakkelijk beamen? Zijn we zo gewend geraakt aan Gods Boodschap dat we de inhoud ervan als vanzelfsprekend zien? Het is goed om over deze vragen na te denken in het licht van de (godsdienstige) opvoeding van onze kinderen, zowel thuis als in de gemeente.

In de LCJ-uitgave 'Om het hart van jongeren' wordt een hoofdstuk gewijd aan 'Persoonlijk Bijbelgebruik en levenswandel'. Het is namelijk van levensbelang dat jongeren persoonlijk de Bijbel lezen en dat dit – door genade – consequenties heeft voor hun leven voor Gods aangezicht.

Helpt leest Bijbel

Eerst even wat cijfers over Bijbelgebruik. Gelukkig lezen veel kerkelijke jongeren de Bijbel. De Jeugdbond heeft enkele jaren geleden een onderzoekje gedaan onder bezoekers van de Winterconferenties. Uit de enquête blijkt dat 53 procent van die jongeren iedere dag twee keer of meer uit de Bijbel leest. Precies de helft van de jongeren leest de Bijbel omdat zij er 'iets' aan hebben of omdat zij het zien als een 'middel om tot geloof te komen'. De overigen lezen de Bijbel uit gewoonte, plichtsgevoel of om er van te leren.

Winterconferentiegangers zijn over het algemeen betrokken jongeren van zestien jaar en ouder. Het jeugdonderzoek van Coby Meurs-Lambregts onder 1100 catechisanten van de Gereformeerde Gemeenten levert dan ook iets minder gunstige uitslagen op. Uit het onderzoek, dat dateert uit 2003, blijkt dat van de jongeren 46 procent één tot meerdere keren per dag voor zichzelf uit de Bijbel leest. Bijna een kwart doet dit soms en precies 25 procent zegt nooit voor zichzelf uit de Bijbel te lezen. Dit laatste betreft meer jongens dan meisjes.

Tussen het lezen van de Bijbel en het begrijpen van de Boodschap zit verschil. Uit het LCJ-onderzoek blijkt dat jongeren die de Bijbel begrijpen (grofweg zo'n 45 procent van de onderzochte jongeren) in hun ethische

opvattingen veel dichter staan bij de Bijbel dan jongeren die de Bijbel niet of nauwelijks begrijpen (dus zo'n 55 procent).

Op zichzelf zijn de resultaten over de ethische opvattingen best schokkend. Van de jongeren die de Bijbel begrijpen, is maar 53 procent het eens met de stelling dat 'wie dronken is, zondigt'. Maar, van de jongeren die de Bijbel niet begrijpen, is dat maar 35 procent! Eenzelfde soort uitslag zie je bij de combinatie 'Geen seks voor het huwelijk' én 'De Bijbel verbiedt ongetrouwd samenwonen'. Dan reageert 40 procent van de jongeren die de Bijbel begrijpen, positief. Echter, slechts 22 procent van de jongeren die de Bijbel niet begrijpen, is het eens met deze stellingen...

Gelukkig komen de schepping in zes dagen en het bestaan van hemel en hel er beter vanaf: 96 procent respectievelijk 91 procent van de jongeren is het daarmee eens.

Bijbellezen niet vanzelf

We maken ons terecht zorgen over

de mate waarin de Bijbel wordt gelezen en begrepen. Wie beseft dat onze kinderen alleen door Woord en Geest kunnen worden bekeerd, kan hier niet gemakkelijk aan voorbij leven. Het doet je afvragen: hoe komt het toch dat de Bijbel zo'n slechte plaats krijgt?

In de eerste plaats: de grootste barrière ligt in ons onbekeerlijke hart. Het Evangelie roept weerstand op.

Maar dat neemt niet weg dat het op begripsniveau belangrijk is om te weten wat er staat. De vraag van Filipus 'Verstaat gij ook hetgeen gij leest?' (Handelingen 8: 30), trof doel bij de 'kamerling'. Niet alleen omdat hij een geestelijk probleem had, maar ook omdat hij niet begreep wat er stond. Dat brengt tot een tweede punt: Bijbellezen gaat niet vanzelf. Dat moeten we onze jongeren leren, zeker jongeren met een lager opleidingsniveau. Thuis aan tafel, op de catechisatie en op de jeugdvereniging moeten we telkens weer proberen een Bijbelgedeelte toe te lichten, in de context te plaatsen, moeilijke woorden ver-

talen en uitleggen. Het is beter een korter gedeelte te lezen en dat samen te bespreken, dan een lang gedeelte zonder dat we erover napraten.

We mogen daarbij de toepassing niet vergeten. Het is niet alleen belangrijk te begrijpen wat er staat, maar het Woord van God is gericht op de bekeering van hart en leven. Het moet toegepast worden in ons leven. Het gaat om de verzoening met God. Om Jezus, het vleesgeworden Woord. Dat leren we alleen door het werk van de Heilige Geest.

De Heere gebruikt daarvoor middelen. Zou de Heere een eenvoudig woord van een vader of moeder aan tafel naar aanleiding van een Schriftgedeelte niet willen gebruiken? Ik ben ervan overtuigd van wel. Onze haast om te eten en snel weer over te gaan tot de orde van de dag, is daarom een aanklacht. Hoe vaak is het niet: snel nog even Bijbellezen en danken, en dan gauw van tafel?

Het gaat dwars in tegen de haast van de tijd, maar het is zoveel beter om de tijd voor het Woord van God te

4

Even maar.....

Tijd genoeg

U hebt wel van de Romeinse stadhouder Felix gehoord. Paulus vermaande hem ernstig met de zonde te breken, om niet zo door te gaan op de zondeweg, zonder God en zonder hoop en zonder Christus.

De prediking van de gevangen Godsgezant en de dringende oproep tot bekeering liet de stadhouder niet onberoerd. Tijdens het luisteren naar de woorden Gods sprak zijn geweten nog. Hij werd zelfs bang voor het toekomstige oordeel. Toen zei hij ineens tegen Paulus: 'Voor ditmaal ga heen; en als ik gelegen tijd zal bekomen hebben, zo zal ik u tot mij roepen (Hand. 24:25b)'.

Het is allemaal wel waar wat u zegt, maar nu schikt het me niet..., zo dacht hij. Later, later, dan is de tijd geschikter, zo waande hij. En later is voor hem 'eeuwig te laat' geworden. Zo zijn er mensen die

wekelijks trouw onder het Woord komen en ook niet onbewogen ernaar luisteren. Maar de indrukken zijn zo weer verdwenen, want het leven eist je weer op, alles gaat weer zijn gewone gang. Later zal het wel beter worden!

Het vergaat hen als die adelaar die boven de Niagara-rivier zweefde. Opeens streek het dier neer op een ijsschots in de rivier waar het zich tegoed deed aan het aas van een dood dier. Dat de ijsschots langzaam maar zeker in de richting van de immens diepe waterval gezogen werd, deerde de adelaar blijkbaar niet. Hij had immers krachtige vleugels. Als het erop aan kwam dan.... Hij kon immers op het laatste nippertje, als hij zijn buik gevuld had, zijn beide vleugels uitslaan en omhoog vliegen! Dreiging van dood en ondergang? Als het erop aan gaat komen.....op dat moment, ja, dan zien we wel.... nu eerst het verrukkelijke aas.

Kijk, daar gaat het gebeuren. Nog

een paar meter, dan stort de ijsschots de ontzagwekkende diepte in. De adelaar slaat zijn vleugels uit, probeert zich los te rukken van zijn prooi. Helaas, het lukt hem niet. Zijn poten zitten inmiddels vastgevroren in het ijs. Zo verdwijnt hij de diepte in, de zekere ondergang tegemoet.

Een jammerlijke vergissing, het vertrouwen op sterke vleugels. Daarom is het ook een rampzalige waan, uw gedachte: 'Later komt het wel goed, ommekeer kan altijd nog....komt tijd, komt raad'. Neen: komt tijd, komt rade-loosheid. Want er is maar één kostbaar heden van genade.

Daarom, heden zo gij Zijn stem hoort, verhardt uw hart niet (Psalm 95). Of zoals de Zaligmaker het wendend uitdrukt: 'Och, of gij ook bekenet, ook nog in deze uw dag, hetgeen tot uw vrede dient (Luk. 19:42m)'.

nemen. Laten we daarvoor strijden. Dode vissen drijven met de stroom (van de tijd) mee, maar laten we met Gods hulp proberen ons daaraan te onttrekken en onze kinderen laten zien dat de Boodschap van God in Zijn Woord ons ernst is. Eenvoudigweg al door er tijd en rust voor te nemen.

Weten en niet doen

De boodschap van zonde en genade moet niet alleen persoonlijk worden toegepast, maar heeft ook consequenties voor het leven van elke dag. Daar ligt bij jongeren – maar niet alleen bij hen! – een grote kloof tussen weten en doen. Hun gedrag is vaak niet in overeenstemming met wat ze lezen in de Bijbel. Bovenstaande onderzoeksuitslagen zouden met veel andere gegevens kunnen worden uitgebreid. Op het terrein van media, uiterlijk, vrijetijdsbesteding en seksualiteit is helaas veel mis. Ook onder jongeren uit de Gereformeerde Gemeenten.

Die zondige levensstijl komt voort uit de werkelijkheid van ons (!) zondige bestaan. De Bijbel zegt het heel eerlijk: 'er is niemand die goed doet, ook niet een' (Psalm 14: 3). Een leven naar Gods geboden staat haaks op ons begeren en doen. En toch vraagt de Heere het van ons. En we doen er goed aan Hem te gehoorzamen. In het houden van de rechten des Heeren is groot loon, zegt Psalm 19 in vers 12.

De grote kloof tussen weten en niet doen is misschien ook te verklaren vanuit het feit dat de (wereld van de) Bijbel zo ver bij hen vandaan staat. De cultuur van de Bijbel is heel anders dan de beeldcultuur waarin ze opgroeien. De taal van de Bijbel is niet meer de taal die we onderling gebruiken. Zo dreigt het gevaar dat de Bijbel een Boek wordt uit een vergelegen land. We zullen er alles aan moeten doen om die afstand te verkleinen en de Bijbel onderdeel te laten zijn van hun leven.

Allereerst moeten we ons afvragen welke plaats de Bijbel heeft in ons eigen leven. Als dit beperkt blijft tot het 'ritueel' na het eten, dan moeten we niet verbaasd zijn wanneer de Bijbel voor onze kinderen (ook) op afstand blijft.

Het is dus van belang samen met de kinderen te zoeken naar wegen om de Bijbel een grote en natuurlijke plaats te geven in het (gezins)leven. Betrek in de gesprekken met uw kinderen veel de Bijbel erbij. De natuur, gewone gebeurtenissen, maar ook verdriet, blijdschap, maatschappelijke ontwikkelingen, de kerkgang, de catechisa-

tie, de vereniging. Er zijn zoveel aanknopingspunten, de hele dag door. Dat sluit overigens helemaal aan bij het vermaan van Mozes in Deuteronomium 6.

Daarnaast zijn goede hulpmiddelen voorhanden. Er is een keur aan goede dagboeken. Ook voor het gesprek met kinderen over de Bijbel is veels goeds op de markt. Concreet denk ik dan vooral aan de uitgaven van mevrouw A.M.P.C. Hartingsveldt-Moree. In de serie 'Brieven voor jou' behandelt ze bijvoorbeeld de brieven van Paulus voor kinderen.

Gebed

Asaf wijst in Psalm 78 de ouders in

Israël eenzelfde weg: vertel de daden van de Heere maar vaak en veel door aan de kinderen. Met welk doel? 'Dat zij hun hoop op God zouden stellen en Gods daden niet vergeten, maar Zijn geboden bewaren' (Psalm 78: 7). Wij kunnen als opvoeders de Bijbelse boodschap hooguit brengen tot aan het oor van onze kinderen. Maar de Heere zegt: 'doe uw mond wijd open, en Ik zal hem vervullen' (Psalm 81: 11). In die weg doet de Heere wonderen, alleen om Jezus' wil.

(wordt vervolgd)

L.A. Kroon

2

Psychische nood in de gemeente

*1 op de 20 Nederlanders krijgt diabetes
1 op de 9 Nederlanders krijgt overgewicht*

1 op de 6 Nederlanders heeft hooikoorts

1 op de 4 Nederlanders krijgt een psychische stoornis

Terwijl iedereen het normaal vindt om over lichamelijke ongemakken te praten, hoor je eigenlijk zelden iemand over een geestelijke aandoening. En dat is vreemd, want geestelijke gezondheidszorg is heel normaal. Maar liefst 1 op de 4 volwassen Nederlanders krijgt een psychische stoornis. Van angststoornis tot alcoholverslaving, van ADHD tot depressie.

Vorig jaar is de brancheorganisatie van de instellingen in de geestelijke

gezondheids- en verslavingszorg "Geestelijke Gezondheidszorg Nederland" gestart met een bijzondere campagne. Deze campagne heeft een tweeledig doel. Ten eerste wil men het hebben van en het praten over 'psychische stoornissen' uit de taboesfeer halen. Ten tweede wil men het werken in de GGZ voor het voetlicht brengen. Dit in verband met de vele huidige en toekomstige vacatures. Maar dit even terzijde. Het gaat mij in dit artikel met name over het eerste punt.

De kern van de campagne is de boodschap dat 1 op de 4 Nederlanders te maken krijgt met een psychische stoornis. Dit klinkt misschien ongelofelijk, maar het is echt waar: onderzoek heeft dit uitgewezen. En men wil met deze campagne ook

bereiken, dat mensen het normaal vinden om over een burn-out of een (lichte) depressie te praten. Want ook *dit* zijn psychische stoornissen. Waar ook aandacht voor gevraagd wordt in deze campagne is, dat, mede dankzij de professionals van de GGZ, zo'n driekwart van de mensen die last hebben van een psychische stoornis binnen een jaar weer goed kunnen functioneren in de maatschappij.

Onkunde

In het vorige artikel heb ik een impressie gegeven van een bezoek in een psychiatrische kliniek. In *dit* artikel ligt meer de nadruk op het psychisch lijden van mensen in de gemeente in het algemeen, in hun thuissituatie. Het is goed dat daar ook de aandacht op gevestigd wordt. Er is op dit gebied zoveel onwetendheid, zoveel onkunde. Nog niet zo lang geleden vroeg iemand, na een bezoek aan een persoon met een ernstige psychische aandoening: 'Zou die man wel echt ziek zijn.....?' Inderdaad, nog steeds ben je voor velen pas *echt* ziek als je in een ziekenhuisbed ligt, met verband of gips om je heen en slangetjes aan je arm of in je neus.....

Meeleven gevraagd

Ook bij mensen met psychische problemen thuis is (blijvend) meeleven heel belangrijk. Juist ook als lijden langer duurt....Men voelt zich vaak onbegrepen en had eigenlijk liever een lichamelijke kwaal. Vaak schaamt men zich voor zijn of haar ziekte. We moeten daarom proberen aan te geven dat we hen aanvaarden als medemens, zoals ze zijn, als uniek schepsel van God.

Het is van groot belang dat we goed op de hoogte zijn van wat er allemaal omgaat in de gemeente vandaag de dag. We hoeven echt niet als een halve psychiater op bezoek te gaan. Maar wel is het van belang, dat we weten welke problemen zich allemaal kunnen voordoen.

We lezen toch de krant naast de Bijbel? Dan kun je het hele scala aan problemen aan je voorbij zien komen. Verslaving aan alcohol, drugs en gokken. Overspannenheid en burn-out. Met alle gevolgen van dien: Het 'niet meer zien zitten'. Het gevoel overbodig te zijn.... Iedereen tot last te zijn. En ga zo nog maar even door. Meeleven gevraagd.....

Wat kan er achter de voordeur toch veel schuil gaan. Je komt er achter, als ambtsdrager, maar ook als gemeentelid, dat het hier een tranendal is. Wat

is het dan nodig dat we op een juiste, verantwoorde wijze met onze lijdende naaste proberen om te gaan. Met een open oor en een liefdevol hart. Maar wat is het ook nodig om toegerust te worden tot deze taak. Daarom is het goed dat er in ons kerkelijk weekblad ruimte en aandacht is voor al deze ingrijpende dingen, die zich soms op eens en zo heel dichtbij kunnen voordoen.

Het is heel erg als iemand in psychisch lijden verkeert. Erger is het dat mensen om je heen daar vaak niets

van willen of kunnen begrijpen. Nog erger is het als dan soms *wel* allerlei goedbedoelde, maar vaak ook goedkope adviezen worden gegeven. Het allerergste is wel als de hemel van koper lijkt, als God zwijgt.

In een volgend artikel wil ik proberen wat praktische adviezen te geven, zowel voor ambtsdragers als gemeentelieden.

(wordt vervolgd)

Waarde,

G. van Veldhuisen

6

Al wat Hij ooit beloofd heeft...

Ezra, Nehemia, Esther. In deze volgorde leerden we als kinderen de bijbelboeken opzeggen. En zo staan ze inderdaad in onze Bijbel. Maar net als bij de boeken van de profeten en de brieven van Paulus zijn deze drie boeken niet gerangschikt op volgorde van tijd. Het bijzondere is zelfs dat het boek Esther zich afspeelt in de tijd tussen Ezra 6 en 7. Eén punt is helder, tijd en plaats van al deze geschiedenissen mogen verschillend zijn, er loopt een gouden draad door de tijd na de ballingschap. Die is: Al wat Hij ooit beloofd heeft, zal bestaan.

Het zesde deel van de Studiebijbel van het Centrum voor Bijbelonderzoek gaat over de boeken Ezra, Nehemia, Esther en Job. De eerste drie verplaatsen de lezers naar het Perzische rijk. In bijna 900 bladzijden tekst krijgt de lezer heel veel informatie over deze bijbelboeken en hun historische achtergrond. Dit gebeurt door heldere inleidingen, talloze voetnoten en opstellen over diverse onderwerpen. Daardoor gaat de tijd na de ballingschap meer voor ons leven en is helder te zien dat de Heere dwars door de wereldgeschiedenis heen Zijn raad volvoert.

Kores

Het boek Ezra begint met een eenvoudige tijdsaanduiding: In het eerste jaar nu van Kores, koning van Perzië. Ondertussen hebben deze woorden een diepe betekenis. Kores was al langer koning over het rijk van de Meden.

In het jaar 539 voor Christus maakten zijn legers een einde aan het Babylonische rijk, onder koning Belsazar. Daarmee zijn we gekomen in Daniël 5, de laatste nacht van de koning, toen een hand zulke aangrijpende woorden schreef op de wand van het koninklijk paleis.

God had het rijk van Belsazar voleindigd, zo legde de oude profeet Daniël uit. Belsazar was in de weegschaal van Gods majesteit te licht bevonden; zijn koninkrijk zou aan de Meden en de Perzen gegeven worden. In diezelfde nacht nog ging de profetie in vervulling. Belsazar werd gedood, het Babylonische rijk ging ten onder en de Perzische koning Kores werd de machtigste man in de toenmalige wereld.

Niet alleen de profetie van Daniël werd vervuld, ook de woorden van Jeremia, zo lezen we in Ezra 1:1. Kores mocht dan aan het hoofd staan van machtige legers, hij was ook maar een nietig instrument in Gods hand, om Gods raad uit te voeren. Lange tijd daarvoor had Jesaja al gesproken over Kores als een herder en een gezalfde van God (Jes. 44:28 en 45:1). Hij zal volken overwinnen, steden innemen, zo profeteerde Jesaja. Met welk doel? De vergroting van zijn rijk? O zeker, dat was Kores' doel. Maar de Heere had een ander doel: Om Jakobs, Mijns knechts wil, en Israëls, Mijns uitverkorenen, zo lezen we in Jesaja 45:4. Kores werd gebruikt als een middel om het volk van Juda terug te doen keren uit ballingschap. Ezra 1:1 bevat dus een rijke geschiedenis!

Tempelbouw

Ongeveer 50.000 ballingen keren in 539 voor Christus terug naar Jeruzalem, onder leiding van Zerubbabel en Jozua de hogepriester. Er wordt een begin gemaakt met de herbouw van stad en tempel. Dit stuit echter op grote tegenstand, in het bijzonder van de zijde van de Samaritanen. 'Toen hield het werk op van het huis Gods, Die te Jeruzalem woont', zo luidt het treurige slot van Ezra 4. Over de Samaritanen kunnen we lezen in een afzonderlijk opstel in de Studiebijbel Jarenlang ligt de bouw stil. Dan is het de Heere Die twee profeten zendt, van wie we de bijbelboeken kennen: Haggai en Zacharia. Ze roepen het volk op om te volharden en door te gaan met het bouwen van de tempel. Uiteindelijk wordt de nieuwe tempel in het jaar 516 voor Christus plechtig ingewijd.

Daarmee eindigt het eerste gedeelte van het boek Ezra, dat dus niet over Ezra zelf gaat. Pas 56 jaar na de inwijding van de tempel zal hij naar Jeruzalem gaan. Nehemia volgt nog weer 13 jaar later.

In die tussentijd moeten we het bijbelboek Esther plaatsen. Het is dan de tijd van de Perzische koning Ahasveros, de opvolger van Darius onder wiens regering de tempelbouw werd hervat en voltooid. De opvolger van Ahasveros is Arthasastha. Hij is de koning onder wie Nehemia schenker was en onder wiens regering de muren van Jeruzalem werden herbouwd. In Ezra 4:5-7 worden deze drie opeenvolgende koningen genoemd.

Als Nehemia naar Jeruzalem gaat, is het inmiddels 140 jaar geleden dat Jeruzalem verwoest was door de Babyloniërs! In dat licht is het gebed uit Nehemia 1 zo ontroerend. Daar horen we Nehemia bidden: 'En ik doe belijdenis over de zonden der kinderen Israëls, die wij tegen U gezondigd hebben; ook ik en mijns vaders huis, wij hebben gezondigd. Wij hebben het ganselijk tegen U verdorven...'

Zou het in onze gedachten opkomen om de schuld te belijden van anderhalve eeuw geleden? Nehemia heeft door genade die schuld mogen eigenen.

Eenheid

De Studiebijbel gaat er op goede gronden van uit dat de boeken Ezra en Nehemia oorspronkelijk een eenheid vormden. Ons treft bijvoorbeeld de overeenkomst tussen de namenlijst uit Ezra 2 en Nehemia 7. Uiteindelijk gaat het in beide boeken om het her-

stel van stad en tempel, beter gezegd, om het herstel van het verbondsvolk rond de tempeldienst en de wet des Heeren.

Opvallend in dit verband is de grote hoeveelheid overheidscorrespondentie die we in het boek Ezra aantreffen. We treffen er brieven en antwoorden aan van Perzische koningen (4:11-22; 5:7-17) een officieel decreet van Darius (6:3-5) en opnieuw brieven van koning Darius (6:6-12; 7:12-26). Deze brieven zijn in het Aramees geschreven, de officiële voertaal in het Perzische rijk. Dat is ook de oorzaak dat het Oude Testament in twee talen is geschreven: het overgrote deel in het Hebreeuws en stukken in het Aramees.

Uit het Joodse volk moest de Zaligmaker geboren worden. Dat had God Zelf beloofd. Dat is ook de troost uit het boek Esther

Taak

Ezra en Nehemia hebben geen eenvoudige taak gehad. Er waren veel vijanden tegen de herbouw van stad en tempel. Vooral Nehemia had te maken met veel tegenstand. De Samaritanen bijvoorbeeld waren woedend toen Jeruzalem weer echt een stad met muren werd. Konden ze het nog steeds niet verkroppen dat hun voorstel om mee te helpen met de bouw van de tempel was afgewezen? (Ezra 4:1-3)

Verskillende wapens werden in deze strijd ingezet. Een machtig wapen was de spot (Neh. 4:1-3). Maar ook werd een plan voor een verrassingsaanval uitgebroed (Neh. 4:8), ja uiteindelijk was het te doen om de dood van Nehemia (Neh. 4:2). Toen Nehemia deze list door bleek te hebben, gooiden de tegenstanders het over een andere boeg en probeerden ze Nehemia te verleiden tot het ontheiligen van het huis des Heeren (Neh. 6:10-13).

Steeds kreeg Nehemia van de Heere licht om de listen te doorzien. Tegen de achtergrond van alle verzet klinkt Nehemia 6:15 als een wonder van de Allerhoogste: 'De muur nu werd volbracht op den vijf en twintigsten van Elul, in twee en vijftig dagen.'

Nog schadelijker dan het verzet van buitenaf was de uitholling van binnenuit. Vooral het probleem van de gemengde huwelijken heeft Ezra en

Nehemia slapeloze nachten bezorgd. Kernachtig, aangrijpend en leerzaam voor ons lezen we in de Studiebijbel: 'Het volk raakt misschien wel zwakker en meer verwaterd dan in Babylon'. Zowel Ezra als Nehemia hebben zeer krachtig hiertegen opgetreden (Ezra 9:3; 10:3-4; Neh. 13:13-27).

Haman

Tussen de eerste terugkeer uit ballingschap onder leiding van Zerubbabel en de tweede onder leiding van Ezra gebeurde in het Perzische rijk iets aangrijpends. Haman bedacht het gruwelijke plan dat alle Joden in het rijk moesten worden omgebracht. Dit brengt ons bij het bijbelboek Esther. De naam van God wordt er niet in genoemd, maar de hand van God is er des te meer in te zien.

In deze geschiedenis staat de Perzische koning Ahasveros centraal. Het bijzondere is wel dat deze naam buiten de Bijbel niet voorkomt, terwijl alle namen van Perzische koningen bekend zijn. De Studiebijbel legt uitvoerig en helder uit dat met Ahasveros bedoeld wordt koning Xerxes I, die ruim twintig jaar over het Perzische rijk regeerde.

Uit het boek Esther blijkt duidelijk dat het Haman niet alleen om Mordechai ging, maar om het Joodse volk als geheel. In huidige termen was Haman een volbloed antisemiet. Hij wordt wel gezien als een voorloper van Hitler.

Ten tijde van de geschiedenissen van Esther werd koning Ahasveros in beslag genomen door zijn plannen om Griekenland aan te vallen, zo lezen we in de Studiebijbel. Zijn vader Darius had al eens een nederlaag tegen de Grieken geleden. Uit Esther 1 weten we dat Ahasveros een geweldige maaltijd aanrichtte voor zijn vorsten. Het is heel goed mogelijk dat de koning deze gelegenheid benutte om topperleg te voeren over de voorgenomen oorlog. Uiteindelijk zouden deze voorbereidingen nog vier jaar in beslag nemen.

Gods raad

Deze geschiedenissen worden in het boek Esther niet verteld. Wat wereldgeschiedenis is, hoeft niet in Gods Woord te komen. De Heilige Geest laat het licht schijnen op het volk waarmee God oudtijds een verbond had opgericht. Dat waren niet de Grieken, maar de Joden.

Had Haman zijn zin gekregen, dan waren Ezra en Nehemia nooit teruggekeerd naar Juda om daar de belan-

gen van het volk te behartigen. Ja, ook in Juda hadden de Joden uitgeroeid moeten worden. Zonder dat ze het wisten lagen de plannen gereed. Zonder dat ze het wisten werden ze verijdeld. Zullen Ezra en Nehemia dat later hebben verteld? We weten het niet. Wat we weten is dat God Zijn raad volvoerde. Uit het Joodse volk moest de Zaligmaker geboren worden. Dat had God Zelf beloofd. Dat is ook de troost uit het boek Esther. Want, al wat Hij ooit beloofd heeft, zal bestaan.

N.a.v. M.J. Paul, G. van den Brink, J.C. Bette (red.); "Ezra – Nehemia – Ester – Job1" in de serie: Studiebijbel Oude Testament; Uitg. Centrum voor Bijbelonderzoek, Veenendaal; 893 blz.; ISBN 90 77 651 06 3; € 65,- per deel; bij intekening op de hele serie € 58,50 per deel; www.studiebijbel.nl

(slot)

Middelburg, ds. J.M.D. de Heer

moeder (hetwelk het eerste gebod is met een belofte), opdat het u welga en dat gij lang leeft op de aarde. En gij vaders, verwekt uw kinderen niet tot toorn, maar voedt hen op in de lering en vermaning des Heeren'.

Lloyd-Jones wijst twee uitersten in de opvoedingspraktijk af: de doorgeschooten Victoriaanse autoritaire opvoeding enerzijds (dit verwekt de kinderen tot toorn) en de ongebreidelde vrijheid van de liberale moderne theologie anderzijds (dan zijn de kinderen niet gehoorzaam). Hier tegenover stelt hij de het Bijbelse evenwicht, zoals verwoord door de apostel Paulus in Efeze 6.

Lloyd-Jones stelt zich vooral tegen het moderne christendom, dat het onbijbelse liberale denken volgt door liever te spreken van vrede, geluk, genot, gemak en tolerantie, dan van recht, waarheid, gerechtigheid, rechtvaardigheid. Hij verwijt moderne christenen dat ze helemaal meegaan met het liberale vrijheidsdenken dat kinderen aan zichzelf overlaat in zogenaamde zelfontplooiing (uiteindelijk: normloosheid). Lloyd-Jones komt tot de kern en laat zien dat de moderne mens zijn godsbeeld niet ontleent aan de Bijbel, maar aan zijn eigen verstand en hart. Er is geen Bijbels besef van de diepte van de zondeval, de heiligheid van God en de leer van de verzoening en de wedergeboorte. Dit alles hangt vanzelf met elkaar samen. Zo schrijft Lloyd-Jones: 'Ik moet de eerste pacifist nog tegenkomen die de verzoeningsleer begrijpt'.

Een hoofdstuk is geheel gewijd aan 'evenwichtig straffen'. De opvoeder dient te handelen vanuit liefde. Hij moet waken tegen onbesuisdheid, grilligheid en egoïsme. Hij gebruikt zijn gezond verstand, kan luisteren, wacht zich ervoor om alles te eisen en alles te verwachten van een kind. Kinderen moeten ook een eigen leven kunnen opbouwen en hun eigen persoonlijkheid kunnen ontwikkelen. Hij geeft ook wijze en praktische raad om om te gaan met pubers en jongvolwassenen.

Steeds weer wijst Lloyd-Jones op de grote verantwoordelijkheid van de ouders om een levend voorbeeld te zijn waarin de liefde tot de ziel van het kind geproefd wordt. In het verlengde hiervan benadrukt hij de waarde van goed onderwijs op grond van Gods Woord. Hoewel sommige uitspraken als het ware uitnodigen tot een nadere gedachtwisseling en het stellen van vervolgvragen, biedt dr. Lloyd-Jones in dit praktische boekje een nuchtere en gezonde visie op opvoeding, onderwijs, gezag en gehoorzaamheid.

Veenendaal,

H.A. van Zetten

BOEKENNIEUWS

"De geheime brief voor de koning", J. Kranendonk-Gijssen; uitg. De Banier, 141 blz, ISBN 9789033608773, € 9,90.

De Nederlandse Geloofsbelijdenis is van onschatbare waarde (geweest) voor de kerken van de Reformatie. In 2011 is het 450 geleden dat deze geloofsbelijdenis werd geschreven door Guido de Brès. In de nacht van 1 op 2 november 1561 werd deze over de kasteelmuur te Doornik gooid met een brief voor de koning.

Het jaar 2011 zal een herdenkingsjaar zijn. Er zal bijzonder aandacht worden besteed aan het leven en werk van Guido de Brès. Het nu verschenen kinderboekje is een goede voorbereiding op het herdenkingsjaar. In 21 korte hoofdstukjes wordt het leven van De Brès behandeld. Het verhaal is gebaseerd op historische feiten. Het is een aangrijpende geschiedenis. De Heere heeft in een tijd van vervolging Zijn kerk willen bouwen. Guido de Brès mocht een schakel zijn in dit werk.

Mevr. Kranendonk-Gijssen heeft opnieuw een kinderboek over de kerkgeschiedenis geschreven dat de aandacht verdient. De 21 hoofdstukjes vatten het leven van De Brès mooi samen. Enkele trefwoorden voor dit boekje kunnen zijn: spannend, boeiend en ontroerend. Wie zou niet geraakt zijn bij het lezen van de laatste brief van deze knecht van God aan zijn vrouw? 'Toen je met mij trouwde, wist je dat ik een onzeker leven tegemoet ging. God heeft ons nog zeven goede jaren gegeven. Ik heb er rust in gevonden dat mijn leven wellicht spoedig voorbij zal zijn. Ik zie uit naar het moment dat God

mijn hand zal nemen en mij in Zijn zalig rijk zal brengen. Jij en ik zullen gelukkig niet voor eeuwig van elkaar gescheiden zijn, Catharine.....'

Op 31 mei 1567 staat de galg voor deze dienaar van God gereed te Valenciennes. Hij komt Thuis na een moeitevol zwerfver bestaan.

Na het levensverhaal vinden we nog een korte beschrijving van de personen die in dit boekje voorkomen. We hopen dat veel kinderen dit boekje lezen en zullen zien hoe de Heere, ondanks alles, gezorgd heeft voor Zijn kerk.

Lisse,

ds. C. Neele

"Ouders en kinderen; Paulus als pedagoog", door dr. D.M. Lloyd-Jones; uitg. Kok, Kampen; ISBN 978 90 8865 011 6; 80 blz.; € 2,50.

De bekende predikant van de Westminster Chapel in Londen, dr. Martyn Lloyd-Jones (1899-1981), is vaak aangeduid als een calvinistische methodist en behoorde tot de reformatorische vleugel binnen de evangelicale beweging in Groot-Brittannië. In dit boekje (verschenen in de serie "Bijbel, huwelijk en gezin" van Kok, Kampen) schrijft hij over de verhouding tussen ouders en kinderen. Daarbij neemt hij Efeze 6:1-4 als uitgangspunt: 'Gij kinderen, zijt uw ouders gehoorzaam in den Heere; want dat is recht. Eer uw vader en

KERKNIEUWS

■ BEROEPINGSWERK AANGENOMEN

Naar Kalamazoo (U.S.A.):
ds. G.J. Baan te Kapelle-Biezelinghe.

BEROEPEN

Te Krabbendijke:

ds. M. Karens te Werkendam;

Te Lelystad:

ds. L. Terlouw te Barendrecht;

Te Opheusden: ds. A. Schot te Nunspeet;

Te Oudemirdum: ds. W. Silfhout te

Capelle a/d IJssel-Middelwatering;

Te Ridderkerk-Slikkerveer:

ds. C.G. Vreugdenhil te Vlissingen;

Te Terneuzen:

ds. D.W. Tuinier te Aagtekerke;

Te Veenendaal:

ds. G.J.N. Moens te Meliskerke.

■ AANGEPASTE KERKDIENT TE ALBLASSERDAM

Op **zaterdag 25 september** zal in het

kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Alblasserdam een aangepaste kerkdienst worden gehouden voor mensen met een verstandelijke handicap. In deze dienst, die om 15.00 uur begint, hoopt ds B. van der Heiden voor te gaan. Hij wenst te spreken over "Paulus en de stokbewaarder" n.a.v. Handelingen 16:23-34.

Iedereen is van harte welkom.

■ MUTATIES KERKELIJK JAARBOEK 2010

* Pag. 149, **gemeente BREDA.**

Scriba van de diaconie is nu: G. Bos, Willem van Oranjelaan 40-a, 4837 AL Breda, tel. 076-581 14 97.

Het banknr. is gewijzigd in: 15.08.24.076.

* Pag. 210, **gemeente HILVERSUM.**

Scriba is nu: J.A. van de Poel, Neuweg 489, 1215 JD Hilversum, tel. 035-62 14 829, e-mail: javdpoel@kliksafe.nl

kistan krijgt iedere dag ongeveer 500 patiënten, met ernstige of minder ernstige problemen. Deze patiënten worden niet geselecteerd op geloof of afkomst, maar het medische team in de kliniek probeert ervoor te zorgen dat de zorg in de eerste plaats verleend wordt aan de mensen die deze hulp het hardst nodig hebben. Dit is het belangrijkste criterium dat de kerk hanteert. Met de daad mogen de artsen op deze wijze getuigen van christelijke barmhartigheid. In deze kliniek worden christenen niet achtergesteld en krijgen ook zij de noodzakelijke zorg. Sterker nog: de hulp wordt gegeven door christenen en zij zullen zeker oog hebben voor de noden van hun geloofsgenoten in de afgelegen dorpen.

De nood blijft onverminderd groot en medische zorg zal nog langere tijd nodig zijn. Het gevaar is groot dat veel meer slachtoffers zullen komen door ziektes dan door de overstroming zelf. De Church of Pakistan richt zich daarom niet alleen op behandeling, maar ook op het voorkomen van ziekten. Met de Church of Pakistan is reeds een vervolgplan afgesproken. Ook heeft het deputaatschap contacten met de Presbyteriaanse kerk van Pakistan voor verdere noodhulp. Door middel van deze betrouwbare contacten is het deputaatschap in staat om de ontvangen middelen zo goed mogelijk in te zetten.

Tot nu toe mocht het deputaatschap ruim € 425.000,- ontvangen, waarvoor we u na de Heere hartelijk dankzeggen. Graag bevelen wij dit project aan in uw gebeden en in uw milddadigheid. Uw gift kunt u overmaken op girorekening 307447 t.n.v. Bijzondere Noden te Woerden, onder vermelding van 'Overstroming Pakistan'. Bij voorbaat hartelijk dank voor uw bijdrage.

L. van der Maas, algemeen secretaris

BERICHTEN

■ ZANGAVONDEN

Enkhuizen

Psalmzangavond met bovenstem op **donderdag 30 september**, in de Ontmoetingskerk, Klopperstraat 12 te Enkhuizen. M.m.v. gemengd koor "Soli Deo Gloria", organist Jacob-Jan Bos. Algehele leiding en meditatie over diverse psalmen: ds. G. Heijkamp. Aanvang: 19.30 uur. Collecte, na aftrek kerkhuur, t.b.v. bouwfonds.

Oud-Beijerland

Op **zaterdag 2 oktober**, zal in de Bethabarakerk van de Geref. Gemeente te Oud-Beijerland, Jan van Lievenslaan 12, een samenzangavond gehouden worden, m.m.v. Pieter Heykoop orgel en de bovenstemvereniging uit Oud-Beijerland. Opening, meditatie en sluiting door ds. G. Pater. Collecte t.b.v. orgel- en galerijfonds.

Zaltbommel

Koor- en samenzangavond op **zaterdag 2 oktober**, aanvang 19.30 uur, in de St. Maartenskerk te Zaltbommel, m.m.v. mannenkoor 'Rehoboth' en kinderkoor 'De Kleine Lofstem' van de Geref. Ge-

meente te Tricht-Geldermalsen, en de organisten Marcel van de Ketterij en Joost van Belzen. Opening en sluiting door: ouderling C.A. Overheul.

■ APPELAVOND +16 TE DIRKSLAND

Appelavond voor alle +16 jongeren van Flakkee en verdere belangstellenden op **zaterdag 2 oktober** in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Dirksland, Mozartsingel 2. Spreker: ds. B. van der Heiden over: 'De noodzaak en rijkdom van de vreze des Heeren' n.a.v. Psalm 25:12. Aanvang: 19.30 uur. Collecte t.b.v. het districtswerk.

■ VOORTGANG NOODHULP IN PAKISTAN

Ruim een maand nadat Pakistan getroffen werd door overstromingen, heeft een aantal organisaties noodhulpactiviteiten opgestart. Het deputaatschap Bijzondere Noden steunt medische zorg die verleend wordt door de Church of Pakistan. Deze noodhulp verloopt naar tevredenheid. De mobiele kliniek van de Church of Pa-

■ TOOGDAG GBS IN BARNEVELD

De Gereformeerde Bijbelstichting (GBS) belegt op **zaterdag 9 oktober** zijn 45^e toogdag. Locatie: Rehobothkerk aan de Nairacstraat te Barneveld. De vlakbij gelegen Veluwehal zal worden gebruikt als overblijfruimte tussen de morgen- en middagbijeenkomst.

Aanvang morgenbijeenkomst: 10.30 uur. Opening: ds. P. Blok, voorzitter van de GBS. Sprekers: ds. H. Zweistra te Elspeet en ds. A. van Voorden te Opheusden. Pauze van 12.30-14.00 uur.

Sprekers middagbijeenkomst: ds. K. Hoefnagel te Katwijk aan Zee en ds. Th.L. Zwartbol uit Wekerom. Laatstgenoemde zal ook de sluiting verzorgen.

■ KONINKLIJK ONDERSCHIEDEN

Je hoort ze wel; je ziet ze niet. Na de dienst komen ze echter het trapje af-

dalen, verschijnen ze even in de deur-opening en verlaten stil via de consistorie het kerkgebouw in Oudemirdum. En dat nu al 52 en 48 jaar.... Dat is nu echt dienen! Ik bedoel de organisten **mevrouw B. Boonstra – Tuinier** en haar zus **mevrouw I. Wierda – Tuinier**. We spreken in de kerk – terecht - niet zo gauw over 'verdiensten' van een mens. Maar ik heb wel eens gedacht, deze zusters der gemeente verdienen nu echt een lintje. Vandaar dat we dan ook hartelijk verblijd zijn, dat ze op 3 september j.l. voor hun trouwe bijdrage aan de eredienst gedurende zo vele jaren een koninklijke onderscheiding mochten ontvangen uit handen van de burgemeester. Ze kregen de versierselen namens Hare Majesteit koningin Beatrix tot hun verwondering opgespeld. Een blijk van maatschappelijke waardering voor hun inzet voor onze Friese gemeente. Beiden ongeveer een halve eeuw dienstbaar daar in het kerkgebouw aan het Huningspaed. Met dit feit willen we hen dan ook van harte via De Saambinder feliciteren. Al die jaren door, met zon- en feestdagen, tijdens bijzondere gebeurtenissen en gewone kerkdiensten, in blijde en droeve dagen mochten ze de gemeentezang begeleiden. Dat heeft de Heere gegeven. Wat kunnen we hen beiden beter toewensen dan dat de God van het voorgeslacht door Zijn Geest en Woord in hun hart zal vertolken: de eerste tonen van het lied van Mozes en van het Lam. Om dat eeuwig volmaakt te mogen zingen in de gewesten der eeuwige zaligheid. Van harte!

ds. G. J. van Aalst.

■ PROMOTIE

Woensdag 8 september j.l. was een bijzondere dag voor het lid van onze gemeente, de heer H.P. Kranendonk. Hij promoveerde op die dag aan de Rijksuniversiteit Utrecht tot doctor. De titel van zijn Engelstalige proefschrift luidt: Quantificational constructions in the nominal domain. Deze studie heeft betrekking op het terrein van de taalwetenschap en richt zich in het bijzonder op een vergelijking van de zinsbouw in dialecten binnen het Nederlandse taalgebied.

Wij wensen de jonge doctor van harte geluk met het bereiken van dit resultaat van zijn studie en spreken graag de wens uit dat hij de gaven, die hij van de Heere ontvangen heeft, mag besteden in dienst van Gods Koninkrijk. In het dankwoord in zijn dissertatie verwijst hij naar de zinspreuk van de Utrechtse Universiteit: "Sol iustitiae illustra nos". Moge de stralen van die Zon der gerechtigheid hem, met zijn aanstaande echtgenote, op hun verdere levensweg vergezellen!

Kerkenraad Geref. Gemeente Nunspeet

TERUGBLIK NOODHULPPROJECT CUBA

In 2008 teisterden de orkanen Gustav en Ike grote delen van Cuba. In verschillende dorpen werden tientallen huizen verwoest en beschadigd. Samen met de Spaanse Evangelische Zending (SEZ) heeft Bijzondere Noden een aantal kleinschalige noodhulpprojecten gesteund. In totaal ging het om ongeveer € 100.000,-. In april 2010 bezocht een delegatie van het deputaatschap Bijzondere Noden samen met de coördinator van de SEZ de projecten in Cuba. Met verschillende predikanten voerden we gesprekken over de gegeven noodhulp in hun gemeente. Daarbij ging het natuurlijk over de besteding van de gelden, maar ook over het goede gerucht dat uit mocht gaan door het werk van de deelnemende gemeenten.

Aan de financiële rapportages is duidelijk te zien dat Cuba een communistische staat is: de verdeling van de noodhulpfondsen wordt tot in detail weergegeven. Over de besteding van de gelden waren dan ook weinig vragen. Ongeveer de helft van het geld is gebruikt voor wederopbouw van totaal verwoeste huizen. De andere helft is besteed aan het repareren van huizen en aankopen van huisraad. Op arbeidskosten is er zoveel mogelijk bespaard, door mannen uit de gemeente te vragen om mee te helpen bij de herbouw van de huizen.

Bij alle projecten is voorrang gegeven aan eigen gemeenteleden, maar daarnaast werden ook ouderen en zieke mensen van buiten de gemeenten geholpen.

Hoe geheel anders is de hulp van de Cubaanse overheid aangekomen. Door geldgebrek en tekort aan materialen kon de overheid maar een beperkt aantal mensen helpen. Daarbij is de aandacht vooral uitgegaan naar de steden waar veel toeristen komen. Voor de rest van het land was nauwelijks hulp beschikbaar.

De kerk in Cuba heeft in toenemende mate te maken met beperkingen die door de overheid worden opgelegd. Het is niet toegestaan om openlijk te evangeliseren of Bijbels uit te delen. Vaak worden vergunningen geweigerd voor het bouwen van een nieuw kerkgebouw. Ook de opleidingsmogelijkheden zijn beperkt, wat het literatuurwerk van de SEZ des te noodzakelijker maakt. Toch groeit de kerk op Cuba. Bijzondere Noden en de SEZ hebben contact met verschillende kleine, behoudende kerkgenootschappen, en door het noodhulpproject is het aantal contacten weer uitgebreid.

De hulpvaardigheid van de kerk was een bemoediging voor de kerkleden en een getuigenis naar de wereld. Wat het precies uitwerkt zullen we nooit weten, maar wat zou het groot zijn als dit project niet alleen een middel mocht zijn tot de opbouw van Cuba, maar bovenal tot de bouw van Gods Koninkrijk!

Namens het deputaatschap Bijzondere Noden,
Deputaat C.J. Hogendoorn.

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 26 SEPTEMBER 2010

Aagtekerke 9.30, 14.30 en 19.00 uur leesdienst; Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. Melis; Aalst 9.00 uur ds. Van Gelder en 15.00 uur ds. W.J. Karels; Alblasserdam 9.30 uur leesdienst en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Vischer; Amsterdam-Noord 16.00 uur ds. Tuinier; Apeldoorn 10.00 (H.A.) en 16.30 uur ds. De Wit; Arnhem 18.00 uur ds. Kleppe; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur

ds. Terlouw; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. Schot; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. Bredeweg; Beekbergen 10.00 (H.A.) en 19.00 uur ds. Schreuder; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Berkenwoude 10.00 uur (H.A.) ds. Paul; Bodegraven 15.30 uur ds. W. Harinck; Boskoop 9.30 (H.A.) en 16.00 uur ds. De Waard; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur (H.D.) ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. Moer-

kerken en 17.00 uur ds. Mijnders; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur leesdienst; Delft 19.00 uur ds. De Waard; Deventer 10.00 (H.A.) en 15.00 uur ds. Boeder; Dinteloord 14.00 uur ds. Brugge; Dirksland 10.00 en 18.00 uur leesdienst; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. Brugge; Ede (Nieuwe Kerk, Verl. Maanderweg 33) 12.15 (H.A.) en 19.00 uur ds. Verschuure; Elspeet 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Enkhuizen 10.15 uur leesdienst en 16.00 uur ds. Heijkamp; Enschede 18.00 uur ds. Boeder; Enter 9.30 uur ds. J. Karels en 19.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. Van Manen; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. Hogchem; Goes 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur leesdienst; Gouda 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Goudswaard 18.00 uur stud. Baaijens; 's-Gravenhage 19.00 uur ds. L. Blok; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. Hakvoort en 14.00 uur leesdienst; 's-Gravenzande 9.30 uur leesdienst en 15.30 uur ds. Van Rijswijk; Haamstede 16.00 uur ds. Schipper; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Hellevoetsluis 10.00 en 15.00 uur stud. Huijser; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur leesdienst; Herkingen 10.00 en 18.00 uur ds. Hoogerland; Hilversum 17.00 uur ds. Driessen; Hoofddorp 9.30 uur ds. Boogaard; Hoogeveen 9.30 en 15.00 uur ds. Vogelaar; Hoogvliet 14.30 uur ds. De Leeuw; Houten 11.00 en 17.00 uur leesdienst; Kampen 9.30 en 15.00 uur (H.D.) ds. Joosse; Kapelle-Biezelinge 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. Van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. Beens; Kortgene 10.00 uur ds. Gunst en 14.00 uur ds. Golverdingen; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur ds. Verweij en 14.00 uur ds. Bakker; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Kruijningen 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Leerdam 10.00 en 18.00 uur ds. Karens; Leiderdorp 18.30 uur ds. Tuinier; Lelystad 9.30 uur ds. Kattenberg en 18.00 uur ds. Joosse; Lisse 9.30 uur (H.A.) ds. Heijkamp en 16.00 uur ds. Boogaard; Marknesse 9.30 (H.A.) en 14.30 uur ds. Van Belzen; Meeuwen 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. Moens; Middelburg-Centrum 9.30 (H.A.), 14.30 en 18.30 uur ds. De Heer; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Tanis en 14.00 uur leesdienst; Mijdrecht 10.00 en 19.00 uur ds. Mondria; Moerkapelle 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. W. Harinck; Naaldwijk 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. Van Rijswijk; Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Vermeij; Nieuwdorp 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. Meeuse; Nieuwe Tonge 10.00 en 18.00 uur ds. P. Blok; Nieuwer ter Aa 15.30

uur ds. Mondria; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.00 uur leesdienst; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur ds. Van Ruitenburg; Nisse 14.00 uur ds. Hakvoort; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur leesdienst; Oosterland 10.00 en 14.30 uur stud. Visser en 18.30 uur ds. C. Harinck; Oostkapelle 9.30 uur ds. Vreugdenhil en 17.00 uur ds. Moens; Oostvoorne 18.00 uur ds. P. Mulder; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Pater; Ouddorp 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. Schipper; Oudemirdum 19.00 uur ds. Van Belzen; Poortugaal 14.30 uur ds. Pater; Puttershoek 10.00 en 15.30 uur stud. Baaijens; Rhenen 10.00 en 17.30 uur ds. Van Boven; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. De Leeuw; Ridderkerk-Slikerveer 19.00 uur ds. Terlouw; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. Van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur leesdienst; Rijssen-Zuid 9.30, 14.30 en 18.30 uur leesdienst; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 (H.A.) en 15.30 uur ds. P. Mulder; Rotterdam-Centrum 10.00 uur ds. Mijnders; Rotterdam-IJsselmonde 14.30 uur ds. Silfhout; Rotterdam-Zuidwijk 16.30 uur ds. Kattenberg; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. Bakker en 14.00 uur leesdienst; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Sint Annaland 9.30 en 14.00 uur ds. C. Harinck en 18.00 uur ds. Gunst; Sint Philipsland 18.30 uur stud. Visser; Sliedrecht (Middeldiepstraat 31) 12.30 uur leesdienst en 19.00 uur stud. Huijser; Soest 9.30 uur ds. Driessen; Spijkenisse 18.30 uur ds. Kattenberg; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur leesdienst; Tricht-Geldermalsen 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. Labee; Uddel 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Urk 10.00 en 17.00 uur leesdienst; Utrecht 10.00 en 16.30 uur leesdienst; Veen 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Veenendaal 9.30 uur ds. Verschuure en 15.30 uur ds. Van Gelder; Vlaardingen 10.00 en 15.30 uur ds. L. Blok; Vlissingen 9.30 uur leesdienst en 16.00 uur ds. Vreugdenhil; Waarde 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Wageningen 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Werkendam 10.00 en 18.00 uur leesdienst; Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. Golverdingen; Wierden 19.00 uur ds. De Wit; Woerden 10.00 uur ds. B. van der Heiden en 18.30 uur ds. Van Gelder; Yerseke 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Zeist 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. Van Eckeveld; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht 9.30 en 16.30 uur ds. Van Krimpen; Zwolle 9.30 uur leesdienst en 19.00 uur ds. Vogelaar.

■ DINSDAG 28 SEPTEMBER 2010

Amersfoort 19.30 uur ds. Brugge (voor de Zending); Ede (Noorderkerk, Amsterdamseweg 9) 13.30 uur (huw.bev.) ds. Maljaars en 19.30 uur ds. Beens; Gouds-

waard 19.30 uur ds. Van Krimpen; Moerkapelle 18.30 uur ds. Paul (huw.bev.); Nijkerk 19.30 uur ds. Mondria; Nisse 19.30 uur ds. Verweij; Terneuzen 19.30 uur ds. De Heer.

■ WOENSDAG 29 SEPTEMBER 2010

Aalburg 19.30 uur ds. Visscher; Aalst 19.30 uur ds. Schot; Andijk 19.30 uur ds. Van der Net; Barneveld-Centrum 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Borsselle 19.30 uur ds. Van Belzen; Ermelo 19.30 uur ds. Brugge; Herkingen 19.30 uur ds. Van Gelder; Hilversum 19.45 uur ds. Schreuder; Hoogvliet 19.45 uur ds. W. Harinck; Kamperland 19.30 uur ds. Baan; Meeuwen 19.30 uur ds. Gunst; Mijdrecht 19.30 uur ds. Van Boven; Nieuwe Tonge 19.30 uur ds. Moens; Nieuwer ter Aa 19.45 uur ds. Van Manen; Oudemirdum 19.30 uur ds. Van Dieren; Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur ds. Hogchem; Rotterdam-Centrum 19.45 uur ds. Hoogerland; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. De Leeuw; Scherpenisse 19.30 uur ds. Bakker; Sliedrecht (Middeldiepstraat 31) 19.30 uur ds. Joosse; Stolwijk 19.30 uur ds. De Wit; Veenendaal 19.30 uur ds. Pater; Werkendam 19.30 uur ds. Karens; Woerden 19.30 uur ds. Kattenberg; Zaandam 19.30 uur ds. Terlouw.

■ DONDERDAG 30 SEPTEMBER 2010

Dinteloord 19.30 uur ds. L. Blok; Hoofddorp 19.45 uur ds. Terlouw; Krabbendijke 15.00 uur ds. Van Krimpen (huw.bev.); Leerdam 19.30 uur ds. Pater; Naaldwijk 19.45 uur ds. Schot; Nieuwer ter Aa 13.15 uur ds. Pater (huw.bev.); Oosterland 19.30 uur ds. Verschuure; Puttershoek 19.30 uur ds. De Heer; Rhenen 19.30 uur ds. Melis; Veenendaal 13.30 uur ds. Van Boven (huw.bev.); Wolphaartsdijk 19.30 uur ds. Van Eckeveld; Zwijndrecht 19.30 uur ds. Schipper; Zwolle 19.30 uur ds. Vogelaar.

■ VRIJDAG 1 OKTOBER 2010

Barneveld-Zuid 13.00 uur ds. Bredeweg (huw.bev.); Kootwijkerbroek 13.30 uur ds. Beens (huw.bev.); Middelharnis 14.15 uur ds. Maljaars (huw.bev.); Oostkapelle 13.45 uur ds. Tuinier (huw.bev.); Scherpenzeel 14.00 uur ds. Verschuure (huw.bev.).

■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar ('t Wuiver 2-a) 10.00 en 16.30 uur ev. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 ds. D.W. Tuinier en 17.00 uur ev. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6-l) 9.30 en 15.30 uur ev. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2-c) 9.30 en 16.00 uur ev. S. de Visser; Merksem (Oude Bareellei 64) 10.00 en 17.00 uur ev. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur ev. H.J. van den Boogaart.

ADVERTENTIES

Voor een zorgzame begeleiding

Barneveld,
Scherpenzeel e.o.
A. Koster
Telefoon: 033 277 0555

Kantoor: Stationsweg 411
3925 CD Scherpenzeel

Centraal nummer (24 uur):
033 277 0555

Voor een waardige en stijlvolle verzorging van begrafenissen

met aandacht voor uw persoonlijke wensen.
In alle rust, vertrouwdelijk en met bescheidenheid.

Wij verzorgen alléén begrafenissen door het gehele
land en zijn dag en nacht persoonlijk bereikbaar.

• H. de Jongh • P.H. van der Leer • D.D.E. Melieste.

Begrafenisonderneming de Jongh

Hardinxveld-Giessendam T (0184) 611 154
Waardenburg T (0418) 652 039
Werkendam T (0183) 701 017

www.begrafenisondernemingdejongh.nl

Te huur vakantiewoning
in Kortgene, **ZEELAND**.
www.boerderijvakantiezeeland.nl
Tel: 0113-302209

Begrafenisverzorging van der Vliet

Voor een stijlvolle begrafenis

in Elspeet en omstreken

G.J. van der Vliet, Boekweitweg 22,
8075 CP ELSPEET
Tel: 0577-492830, b.g.g. 06-12934519
Dag en nacht voor u bereikbaar.

Wij verzorgen alleen begrafenissen.

Te koop in **Gouda**,
Joubertstraat 53. Tussenwoning.
Woonopp. 135 m².
Zes slaapkamers. Grote woonka-
mer, prachtige uitbouw in 2006.
Heel goed onderhouden. Heel
goede stand. Afstand ref. basis-
school: 300 m. Zeer centraal.
Station 5 min. (fiets). Zeer geschikt
voor gezin met 2-6 kinderen.
Zie voor meer informatie:
www.dupreemakelaars.nl.
Voor bezichtiging of brochure:
bel 0182-55 12 55

Begrafenisonderneming De Floe

Delkant 8 - 5311 CJ Gameren
Tel. 0418 - 56 21 74

Voor Leerdam en omstreken
J.H. van Panhuis 06 - 51 52 31 03

www.begrafenisondernemingdekloe.nl

• DIVERSE BLOKFLUITEN

• MUZIEKSTANDAARDS

• ROEMEENSE PANFLUITEN

R. MULDER - STAPHORST
06 12 610 628 B.G.G. 0522 253944

[WWW.MULDERMUZIEK
INSTRUMENTEN.NL](http://WWW.MULDERMUZIEK
INSTRUMENTEN.NL)

PSYCHOLOGENPRAKTIJK BROUWER

hulpverlening aan kinderen,
jongeren en volwassenen

RIDDERKERK
Verlengde Kerkweg 11

BARNEVELD
Wilhelminastraat 14

METEREN (GELDERMALSEN)
Dorpsstraat 18

Bel voor informatie of aanmelding:
0180 - 42 69 55
of kijk op www.psychbrouwer.nl

B. Smytegelt (NIEUW) Naar een uitgave van 1857

De weg der heiligmaking, 9 preken, 224 blz.

€ 22,50

J. Beukelman

Vervolgstoffen 2 delen, 90 preken, ca. 1000 blz.

€ 89,-

J. Hanappier

Bid om de vrede van Jeruzalem

3 preken en levensschets, 109 blz.

€ 14,95

B. Smytegelt

Des Christens Heil en Sieraad, 45 preken, 512 blz.

€ 39,50

Te bestellen bij:

Boekhandel - uitgeverij De Oude Wijn

Te bestellen:

Tel. 033 286 5548 of

E-mail: vanvulpen@kliksafe.nl

Geen verzendkosten

Ook verkrijgbaar bij de erkende boekhandelaren.

De Oude Wijn heeft als uitgangspunt oude werken weer toegankelijk te maken.
Al de werken zijn wel overgezet in huidige spelling, maar niet hertaald of her-
schreven.

Villa Nova

Orthopedagogische Hulpverlening

Voor advies, onderzoek en begeleiding bij
opvoedingsproblemen en
ontwikkelingsstoornissen

- Ouderbegeleiding
- Individuele begeleiding
bij o.a. (faal)angstklachten, sociale problemen,
leer- en gedragsproblemen
- Buitenschoolse opvang
voor kinderen met ASS

Meer weten?

Neem contact met ons op of kijk op de website.

Lepelstraat 2
4401 EB Yerseke
Tel. 0113-269578

info@praktijkvillanova.nl
www.praktijkvillanova.nl

Zorg dichtbij

Actief in uw regio!

Waar u ook woont, Agathos brengt zorg dichtbij:

- Huishoudelijke verzorging
- Persoonlijke verzorging
- Verpleging
- Psychosociale zorg

Bel de Zorglijn (010) 264 07 77 en u krijgt uw rayoncoördinator aan de lijn. Agathos stelt zelf indicaties voor veel zorgvragen. Kunnen we geen indicatie stellen? Dan begeleiden we u bij de CIZ-aanvraag. U ziet, ook indicatiestelling is onze zorg!

Agathos
THUISZORG

T 010 264 07 77 | www.agathos-thuiszorg.nl

Zorg met een eigen kleur

Zojuist verschenen: deel 30 van de preken-serie 'Een zaaier ging uit...'

Ds. J.J. van Ekeveld (Spr.11:4) Ds. J.S. van der Net (Hand.2:3)
 Ds. D. Hakkenberg (Ex.14:13-14) Ds. D. Rietdijk (Joh.13:27,30)
 Ds. L. Huisman (Luk.2:7) Ds. W. Silfhout (Joz.2:21b)
 Ds. R. Kattenberg (Ps.24:9-10) Ds. C. Vogelaar (Hand.4:12)
 Ds. B. Labee (Matth.2:2m) Ds. C.G. Vreugdenhil (Joh.20:3-9)

Prijs: € 8,95 (excl. verzendkosten)

Te bestellen bij: **Uitgeverij De Zaaier**
 Telefoon: 0118-584818
 E-mail: zaaier@hetnet.nl

Het is mogelijk u te abonneren op de preken-serie.
 U krijgt dan jaarlijks de nieuwe uitgave automatisch toegestuurd.

De bundels 25 t/m 29 zijn ook nog verkrijgbaar.

Ook verkrijgbaar bij de boekhandel.

begravenisverzorging

Den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam, Gouda, Den Haag en omstreken.
 Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling.
 Geen crematies.

T. den Hollander
 P.N. den Hollander
 Mozartlaan 13
 3131 ES Vlaardingen
 Tel. 010 - 4600509

www.begravenisverzorgingdenhollander.nl

In- en verkoop van **Theologische-**
 en aanverwante boeken
 www.boekhandelversprille.nl

Boekhandel en Antiquariaat Versprille

Noordweg 9a, Krabbendijke,
 Tel.: 0113-502004

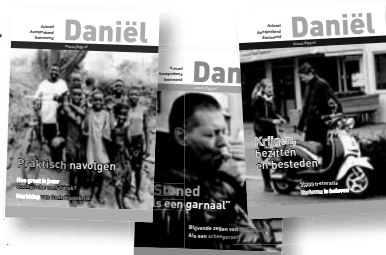
Maandag gesloten

Familie/ vakantiehuis
"Haus Irmgard" op de Hunsrück
 (Duitsland) ± 25 km vanaf de moe-
 zel en ± 25 km vanaf de Rijn.
 25 slaappleatsen, onderverdeeld
 in div. appartementen.
 Ook per appartement te huur.
 www.hetankermaritiem.nl/
 hausirmgard.html
 Tel. 06 20735340/ 0620735341

Abonnee worden?

Nieuwste boek ds. Moerkerken gratis!

Daniël is het jongerenblad dat actueel, aansprekend en bezinnend tegelijk is. Nieuwe abonnees krijgen óf de laatste nummers van **Daniël** in 2010 gratis óf ontvangen het nieuwste boek van ds. A. Moerkerken, **Zin en mening**. * **Daniël** kost € 30 per jaar.

Het boek **Zin en mening**. Een bezinning op de uitleg van de Heilige Schrift is bedoeld als hulpmiddel om de betekenis van de Bijbel beter te begrijpen. Dit boek vertelt over de theorie, de methodiek, de praktijk en de geschiedenis van de uitleg van Gods Woord. Het boek is geschreven voor gemeenteleden en belangstellende jongeren. Het boek kost in de boekwinkel € 15,90.

Vul de bon in op www.jbagg.nl/daniel

Fam./dhr./mw.**

Voorletter(s): _____ Tussen-voegsel (voluit): _____ Achternaam: _____

Adres: _____

Postcode: _____ Woonplaats: _____

Bank- of gironr.: _____ Geboortedatum: _____ (dd-mm-jjjj)***

Ik kies voor:

laatste nummers van Daniël in 2010 gratis gratis boek Zin en mening

* Voorwaarde laatste nummers gratis: abonnement loopt tenminste door tot eind 2011. Voorwaarde boek Zin en mening gratis: abonnement loopt tenminste door tot eind 2012. ** Doorhalen wat niet van toepassing is. *** Van de rekeninghouder

Opsturen naar: Jeugdbond Gereformeerde Gemeenten, Antwoordnummer 2108, 3440 VB Woerden

Den Hertog uitgeverij

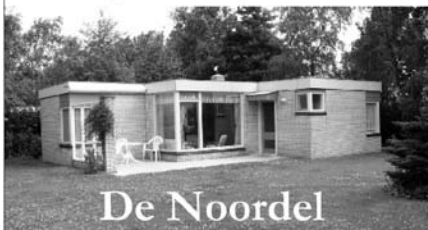
Gereformeerde Gemeenten

Vakantie op Texel

De Verrassing.nl

Veertien accommodaties, waaronder acht bungalows en vijf nieuwe chalets.

De Noordel

Park achter De Verrassing. Vijf luxe bungalows met veel privacy.

De Noorderhoeve.nl

Twee vakantiewoningen voor zorgvakanties. Ook uitermate geschikt voor minder validen.

Boeken? Bel 0222 31 89 06

 HARKES *Persoonlijke zorg voor uw begrafenis*
Begravenissen

Telefoon (0172) 21 21 22
Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop
Wij verzorgen alleen begravenissen
Dag en nacht bereikbaar – overal te ontbieden

Themadag '...doe gij desgelijks'

D.v. zaterdag 6 november 2010

Helpende Handen organiseert een themadag over zorg in de gemeente.

Opening: ds. E. Bakker

Lezing: E. van Hell, directeur Stichting Ontmoeting

Presentatie en workshops: kerkelijke gemeenten over praktisch zorg dragen

Kosten: Leden gratis en niet leden € 17,50

Locatie: Kerkgebouw Gereformeerde Gemeente, Nieuwe Gouwe O.Z. 2b, Gouda

Tijd: 10.00 - 14.00 uur

Meer informatie en aanmelden:

www.helpendehanden.nl/themadag of 0348 48 99 70

helpende
handen staat
naast je

TE KOOP: MOOI APPARTEMENT

In Hardinxveld-Giessendam is een mooi driekamerappartement te koop op de eerste verdieping. Het geheel is in goede staat en keurig onderhouden.

Lift aanwezig en een berging in de onderbouw.

Informatie: J. van der Vlist,
Voorstraat 75a, Groot -Ammers.
Tel. 06- 53-154727

Te Huur mooie vakantie woning in TERWOLDE-DEVECHT, naast kerk Ger. Gem.

Even er tussen uit en genieten van de natuur, de woning ligt in het buitengebied en is geschikt voor twee tot acht personen.

Tot eind december nog vrij.
Voor info bel: 0571-291486

Kamers te huur in vrijstaande woning te **Barneveld**.
Op 500 mtr. vanaf station.
Meer informatie?
Bel naar 0342-751923

 De Laatste Zorg
Begravenisverzorging
Joop van Dijk Joh. zn.

- Geen crematies.
- Begravenissen verzorgen wij geheel naar wens van de familie.
- Gespecialiseerd in thuisopbaring.
- Wij verzorgen begravenissen in elke plaats waar u wenst.
- Ook als u niet of elders verzekerd bent.

Burg. ten Veldestraat 22 M 06-20 36 10 34
8281 ZS Genemuiden F 038-385 87 66
T 038-385 42 30 E info@delaatstezorg.nl
I www.delaatstezorg.nl

Wintertraining

'Van zorgen maken naar zorgen loslaten'

Een vijf avonden durende training voor iedereen die vastloopt of zichzelf belemmerd voelt in zijn of haar functioneren. De een kan niet meer tegen de problemen op, de ander komt nooit aan zichzelf toe, een derde wordt achtervolgd door negatieve gedachten. U zit in een cirkeltje en hebt hulp nodig om dat te doorbreken.

In de training komen verschillende onderwerpen aan de orde: communicatie, sociale vaardigheden, het ombuigen van belemmerende gedachten. Dit doen we aan de hand van de door u geformuleerde knelpunten die u ervaart in uw dagelijks leven. De praktijk staat centraal en daarom oefenen we veel met praktijkvoorbeelden. Met als doel om de negatieve spiraal te doorbreken.

Schrijf u nu heel eenvoudig in via
www.buntgroep.nl of bel 0318-830226.

Bunt Groep - Galileilaan 23d - 6716 BP Ede - T 0318-830226 - E info@buntgroep.nl

 Dorst
BEGRAFENISVERZORGING

Molenpad 4
4696 BP Stavenisse
Telefoon: 0166 69 74 38
Mobiel: 0610 64 28 07

Wij verzorgen alléén begravenissen

Met spoed gezocht een gezin voor onze pleegdochter (10 jr) Zij heeft een zeer beperkt verstandelijk vermogen, maar kan prima functioneren in een gezin met kinderen, Info.tel: 033-2771832

VOOR DE CATECHEET...

J. de Jager Catechisatieschetsen

Bij het vragenboekje van Hellenbroek
Deze catechisatieschetsen zijn een samenvatting van de verschillende catechisatieschema's die de schrijver in de praktijk heeft gebruikt bij het catechiseren aan de hand van het alom bekende vragenboekje van ds. A. Hellenbroek. Deze schetsen bieden ondersteuning bij het voorbereiden van de te behandelen stof.
Geb. 233 blz.

€22,50

ds. C.A. van Dieren Leerboek

Beknopte inleiding in de geloofsleer
Dit leerboek probeert op veel vragen een antwoord te geven en de lezer wordt op eenvoudige wijze in de Gereformeerde Dogmatiek ingeleid. Dit boek wil tot steun zijn bij het persoonlijk of gezamenlijk onderzoek van Gods Woord, bij de voorbereiding op de catechese of bij het verenigingswerk.
Geb. 224 blz.

€22,50

Uitgeverij Boekhandel www.gebrkoster.nl

verkrijgbaar bij de boekhandel

Gebr. Koster

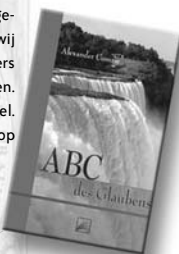
Nairacstraat 17, 3771 AW Barneveld
Tel. (0342) 41 69 86

KO1058

DUITSLAND... IS EEN RIJK, WESTERS LAND.

Maar geestelijk zeer arm. Gods Woord wordt eenzijdig verkondigd. De waarheid wordt geweld aangedaan. Met uw bijdrage kunnen wij Hollandse en puriteinse oudvaders weer onder de aandacht brengen. Voor info: www.svvhed.org of bel. Help ons helpen met een gift op onderstaand rekeningnummer.

T 0416 - 691788
svvhed@kliksafe.nl
Gift: 548.98.79.20

NAIRAC
HEIDELBERG & DORDRECHT

Karel Pul begrafenisverzorging

- Dag en nacht bereikbaar voor persoonlijke zorg
- Wij verzorgen begrafenissen op de gehele Veluwe en omliggende plaatsen

Tel. 0341-562757 www.karelpul.nl
Korpersteeg 24a, 3853 LD Ermelo

Reformatorische Psychologenpraktijk Nederland

Identiteitsbewust, Persoonlijk, Vertrouwend, Doelgericht

Wij bieden identiteit bewuste hulp aan kinderen, jongeren en volwassenen met o.a.:

- Relatieproblemen
- Opvoedingsvragen
- Gedragsproblemen
- Gezinsproblemen
- Persoonlijke problematiek (zoals Depressie, Angst, Identiteitsvragen)
- Arbeidsproblemen
- Autistisch Spectrum Stoornis

Tevens bieden wij hulp bij PGB aanvragen en verlengen.

Voor meer informatie of aanmelding:
010 - 483 64 08

Vestingslocatie: Alblisserdam
info@rpnederland.nl www.rpnederland.nl

Inmiddels verschenen:

Een iegelijk, die in Hem gelooft Ds. D. W. Tuinier

schrijft het 2e deel over het thema geloven waarin de nadruk ligt op het geloof in Christus.

Het geloof in Christus wordt na aan het hart gelegd. Geschikt voor persoonlijk gebruik en leesdiensten.

De opbrengst is bestemd voor het nieuwe kerkorgel van Aagtekerke.

Prijs: € 14,90 (excl.verzendkosten)

Besteladres: J. Wisse,
tel. 0118-581939 e-mail:

janiswisea_kerke@kliksafe.nl

Van Horssen bu

Boekhandel & UITGEVERIJ
Dorpsstraat 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 - info@van-horssen.com
www.van-horssen.com

Het juiste adres voor:

Bijbels, Theologische boeken, Leesboeken voor jong en oud, Voordeelboeken, Tweedehands, CD's en bladmuziek.

Last-Minute

Boek nu uw vakanite in het najaar voor stuntprijzen op de veluwe Bungalow 2-10 pers. v.a.g.v. was-, droog-, vaatwasmachine. geschikt voor ouderen en gezinnen.

kijk op www.recreatie-veluwe.nl of info@recreatie-veluwe.nl voor actuele prijzen belt u 06-30883277 / 06-22590270

WOUDENBERG

Te koop 2/1 kapwoning

Mooie straat met ruim uitzicht. Grote, uitgebouwde woonkamer. Sfeervolle keuken. 1e verdieping: 3 slaapkamers (1 met balkon). Badkamer met douche, ligbad en 2e toilet. 2e verdieping: 3 kleinere slaapkamers, 2 dakkapellen. HR-ketel van eind 2008. Woning goed geïsoleerd. Kleine, maar gezellige achtertuin met garage/schuur. Dichtbij reformatorische basisschool. Aanvaarding in overleg. Vraagprijs: € 329.000 k.k. Tel. 06 53 63 81 22.

kina

begravenisverzorging

Tel. (010) 458 31 12

Dag en nacht bereikbaar Overal te ontbieden

D.W. Schipper
010-450 66 26
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING

G. WEGENAAR

Buurtlaan West 26 tel. 0318-526641
3905 JR Veenendaal www.wegenaar.nl

Wij verzorgen begrafenissen in Veenendaal, Ede, Bennekom, Wageningen, Rhenen e.o.